

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

1980/81:4

om vissa villkor för svenskt medborgarskap

Sammanfattning

I betänkandet behandlas två *motioner* som rör medborgarskapslagen.

Utskottet tar först upp en motion av Daniel Tarschys (fp) och Olle Wästberg i Stockholm (fp) i vilken yrkas att kravet på viss tids vistelse i Sverige för erhållande av medborgarskap bör sänkas från fem till fyra år för utomnordiska invandrare. Utskottet avstyrker motionen och hänvisar bl. a. till att för flyktingar och statslösa gäller i praktiken fyra år enligt de principer för dispensgivning som invandrarverket tillämpar.

Även den andra i betänkandet behandlade motionen avstyrks. Motionen som väckts av Sture Palm (s) och Olle Göransson (s) går ut på att man bör undersöka möjligheterna att bevilja en i Sverige bosatt medborgare från annat nordiskt land medborgarskap här utan att kräva att vederbörande avstår från sitt tidigare medborgarskap. Syftet med motionen är att på detta sätt införa rösträtt vid riksdagsval för denna kategori invandrare.

Motionerna

1979/80:198 av Daniel Tarschys (fp) och Olle Wästberg i Stockholm (fp).

I motionen yrkas att riksdagen beslutar om ändring av 6 § lagen (1976:469) om svenskt medborgarskap enligt följande:

Nuvarande lydelse

Utlänning, som

1. fyllt aderton år;
2. sedan *fem* år eller, i fråga om dansk, finländsk, isländsk eller norsk medborgare, sedan två år har hemvist här i riket; samt
3. fört en hederlig vandel, kan på ansökan upptagas till svensk medborgare (naturaliseras). Fråga om naturalisation prövas av den centrala utlänningsmyndighet som avses i 3 § utlänningslagen den 30 april 1954 (193).

Finnes det ----- aderton år.

Föreslagen lydelse

6 §

Utlänning, som

1. fyllt aderton år;
2. sedan *fyra* år eller, i fråga om dansk, finländsk, isländsk eller norsk medborgare, sedan två år har hemvist här i riket; samt
3. fört en hederlig vandel, kan på ansökan upptagas till svensk medborgare (naturaliseras). Fråga om naturalisation prövas av den centrala utlänningsmyndighet som avses i 3 § utlänningslagen den 30 april 1954 (193).

1979/80:570 av Sture Palm (s) och Olle Göransson (s)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära utredning av förutsättningarna för att ge nordisk medborgare rätt att förvärva svenskt medborgarskap utan att uppge sitt ursprungliga medborgarskap.

Avsikten med motionen är att öppna möjligheter för här i riket bosatta medborgare från annat nordiskt land att utöva rösträtt i riksdagsval i Sverige.

Konstitutionsutskottet har beretts tillfälle att yttra sig över motionen men avstått från detta.

Gällande bestämmelser

Enligt 6 § medborgarskapslagen kan en utlänning efter ansökan beviljas svenskt medborgarskap (naturalisation). Som förutsättningar gäller att sökanden fyllt 18 år, fört en hederlig vandel samt bott här i landet i minst fem år, eller i minst två år, om sökanden är medborgare i annat nordiskt land. Det finns möjligheter för den beslutande myndigheten, invandrarverket, att bevilja dispens från dessa krav.

Sedan länge har inom svensk medborgarskapsrätt den principen gällt att dubbelt medborgarskap bör undvikas. Sverige har anslutit sig till 1963 års Europarådskonvention om begränsning av fall av flerfaldigt medborgarskap. I enlighet med den nämnda principen gäller att myndig svensk medborgare som efter ansökan förvärvar annat medborgarskap automatiskt förlorar sitt svenska. Likaså skall vid naturalisation till svenskt medborgarskap sökanden som regel avsäga sig sitt utländska medborgarskap.

I viss omfattning godtas dubbelt medborgarskap. Det kan exempelvis gälla flyktingar och en del andra fall där befrielse från det utländska medborgarskapet inte beviljas. Ett icke ringa antal barn som föds i äktenskap mellan svensk kvinna och utländsk man får dessutom numera dubbelt medborgarskap.

Utskottet

Utskottet tar i detta betänkande upp två motioner som rör medborgarskapslagen. Den ena motionen, 198 av Daniel Tarschys (fp) och Olle Wästberg i Stockholm (fp), behandlar en fråga som varit aktuell flera gånger under 1970-talet, nämligen *kravet på viss tids vistelse i Sverige som villkor för medborgarskap* här i landet. F. n. är tidsgränsen fem år för utlänningar i allmänhet och två år för den som är medborgare i annat nordiskt land. Dessa regler har gällt sedan den 1 juli 1976. Dessförinnan var tiderna längre. När lagändringen genomfördes (prop. 1975/76:136, InU 1975/76:44, rskr 400) prövades också vissa riktlinjer för den dispensgivning som är möjlig bl. a. när det gäller kravet på viss tids vistelse i Sverige. De av riksdagen godkända

riktlinjerna innebär bl. a. att statslösa och flyktingar generellt skall kunna upptas till svenska medborgare efter fyra års vistelse här i landet.

När den nya tidsgränsen antogs prövades ett yrkande av samma slag som det nu aktuella. Frågan återkom genom en motion år 1978 (se AU 1977/78:22). Vid båda tillfällena avslogs motionen sedan den avstyrkts av enhälliga utskott med hänvisning till de ovan redovisade motiven som anfördes då lagen ändrades år 1976. Det har inte framkommit något skäl varför riksdagen skulle ändra på denna ståndpunkt. Utskottet avstyrker därför motion 198.

Utskottet behandlar härefter motion 570 av Sture Palm (s) och Olle Göransson (s). I den motionen begärs utredning av förutsättningarna att ge medborgare i annat nordiskt land *rätt att förvärva svenskt medborgarskap utan att därför ge upp medborgarskapet i ursprungslandet*. Syftet med förslaget är att öppna möjligheter för nordiska medborgare, som bosatt sig här i landet, att utöva rösträtt vid val till Sveriges riksdag. Sådan rösträtt tillkommer f. n. endast svenska medborgare. Motionärerna anför att många invandrare inte vill avstå från sitt ursprungliga medborgarskap, då de kan ha en önskan att bevara sin nationalitet, som i sin tur upplevs som en väsentlig del av den personliga identiteten. En ordning med dubbla medborgarskap skulle kunna lösa problemet med att förena behovet av samhörighet med ursprungslandet med önskemålet att få rösträtt i riksdagsval i vistelselandet. Motionärerna säger avslutningsvis att en lösning efter dessa riktlinjer förutsätter ett samarbete med övriga nordiska länder.

Frågan om rösträtt vid riksdagsval för invandrare som inte är svenska medborgare har prövats vid flera olika tillfällen i riksdagen. Nyligen har frågan behandlats av konstitutionsutskottet i betänkande 1980/81:3. Ett krav på utredning avisas av konstitutionsutskottets majoritet med hänvisning till riksdagens tidigare ställningstaganden. De socialdemokratiska ledamöterna i utskottet reserverar sig till förmån för utredningskravet.

Det ankommer inte på arbetsmarknadsutskottet att gå in på den allmänna frågan om rösträtt vid riksdagsval för utlänningar som är bosatta i Sverige. Den frågan tillhör som framgår av det sagda konstitutionsutskottets beredningsområde. Arbetsmarknadsutskottet kan inte biträda motionärernas förslag. Om man vill lösa rösträttsfrågan vid riksdagsval för utlänningar bör det finnas enklare sätt än den föreslagna metoden med dubbelt medborgarskap som står i strid med en huvudlinje i svensk medborgarrättslagstiftning. Motionen avstyrks således.

Utskottet hemställer

1. beträffande *sänkning av tidsvillkoret för erhållande av svenskt medborgarskap*
att riksdagen avslår motion 1979/80:198,
2. beträffande *rätt till svenskt medborgarskap för den som vill behålla sitt medborgarskap i annat nordiskt land*
att riksdagen avslår motion 1979/80:570.

Stockholm den 18 november 1980

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

ELVER JONSSON

Närvarande: Elver Jonsson (fp), Anna-Greta Leijon (s), Alf Wennerfors (m), Arne Fransson (c), Erik Johansson (s), Sten Svensson (m), Frida Berglund (s), Pär Granstedt (c), Lars Ulander (s), Margit Odelsparr (c), Marianne Stålberg (s), Eva Winther (fp), Sune Johansson (s), Nils-Olof Grönhagen (s) och Sonja Rembo (m).